

METODYKA ZAJĘĆ INTERNACKICH

Opracował mgr JAROSŁAW NIEMYJSKI

CELE I ZADANIA WYCHOWANIA W INTERNACIE.

Celem pracy wychowawczo-dydaktycznej z dziećmi upośledzonymi umysłowo w stopniu lekkim jest ich wszechstronny rozwój zgodny z możliwościami psychofizycznymi i potrzebami rewalidacyjnymi oraz przystosowanie ich do życia i do pracy w społeczeństwie ludzi normalnych. Praca rewalidacyjna z dziećmi i młodzieżą upośledzoną umysłowo obejmuje oddziaływanie w szkole w czasie lekcji, na zajęciach pozalekcyjnych i internackich.

Ponadto wychowawca musi cały czas pamiętać o wywieraniu pedagogicznego wpływu na środowisko domowe ucznia.

Zadania to:

- usprawnianie nie zaburzonych funkcji psychicznych i fizycznych,
- korygowanie nieprawidłowości rozwojowych,
- kompensowanie braków w rozwoju

Działalność wychowawcza obejmuje wszechstronny rozwój wychowanków: ----

- moralno-społeczny,
- umysłowy,
- estetyczny,
- politechniczny,
- fizyczny

ZAJĘCIA INTERNACKIE JAKO INTEGRALNY SKŁADNIK PROCESU REWALIDACYJNEGO ORGANIZOWANEGO PRZEZ SZKOŁĘ.

Wychowanie poza godzinami lekcyjnymi musi uwzględniać kształt problemów rewalidacji dzieci umysłowo upośledzonych, mieć charakter ukierunkowanej i zespolonej ze sobą działalnością terapeutycznej, dydaktycznej i wychowawczej. Istotą tych zajęć powinna być terapia pedagogiczna, w której uwzględnia się kompensację, adaptację, a także profilaktykę.

Na zajęciach tematycznych w internacie obok poszerzania i utrwalania wiedzy uzyskanej na lekcji powinno występować zdobywanie nowych doświadczeń i sprawności oraz kulturalnych nawyków dobrej rozrywki i zabawy.

Praca i opieka popołudniowa nad dziećmi stwarza wiele okazji do poznania i w pełni rozumienia otaczającego świata. Sytuacje przynoszące nowe doświadczenia sprzyjają wytworzeniu aktywnej postawy dziecka. Jednym z ważniejszych celów zajęć w internacie jest wdrażanie dzieci umysłowo upośledzonych do zdobywania umiejętności racjonalnego i kulturalnego spędzania czasu wolnego oraz organizowania sobie wypoczynku. Dlatego należy się starać budzić i rozwijać zainteresowania i uzdolnienia w różnych dziedzinach, np. sportu i turystyki, zajęć technicznych, artystycznych czy komputerowych.

Planowo organizowane życie dziecka upośledzonego wytwarza w nim poświadczony stereotyp, który zadecyduje o postępowaniu również w przyszłym jego życiu dorosłym. W internacie przyswajanie prawideł postępowania ułatwia dziecku:

- rozkład dnia i przemyślana organizacja codziennego życia w placówce
- odpowiednia baza materialna
- konsekwentne i stałe wymagania w stosunku do dziecka
- stała kontrola zachowania się dziecka i odpowiednia ocena pedagogiczna tego zachowania.

W zakładach, internatach najszerzej realizowane są ogólne cele i zadania zajęć pozalekcyjnych, opieka nad dziećmi jest tam całodobowa. Mają stworzone warunki do nauki wypoczynku i wszechstronnego rozwoju pod okiem specjalisty. Często też bywa tak, iż internat zapewnia dzieciom lepsze warunki bytowania niż niejedno środowisko domowe.

OGÓLNE UWAGI METODYCZNE O PROWADZENIU ZAJĘĆ W INTERNACIE.

Metody stosowane na zajęciach tematycznych z dziećmi w internacie powinny stwarzać atmosferę sprzyjającą samodzielnemu, aktywizacji i współdziałaniu dzieci w zespole, jak również samowychowaniu jednostek upośledzonych. Wymaga to odpowiednio przemyślanych form organizacyjnych, interesujących treści oraz atrakcyjnych środków i metod, skutecznych realizacji zadań kształcących i wychowawczych w odniesieniu do dzieci upośledzonych umysłowo.

Na zajęciach w internacie stosujemy metody zajęć praktycznych, metody oglądowe, metody słowne. W czasie tych samych zajęć możemy użyć różnych metod, np. przygotowując przedstawienie teatru kukiełkowego wykorzystamy metody słowne (pogadankę, czytanie czy recytowanie tekstu) i metody praktyczne (przygotowanie lalek, sceny, dekoracji, oświetlenia).

- Metody zajęć praktycznych – mają szczególne znaczenie w pracy kółek zainteresowań: majsterkowania, modelowania, kółka fotograficznego, w zajęciach plastycznych różnego typu, a także na obozach, biwakach, wycieczkach. Metody praktyczne stosuje się we wszystkich typach zajęć pozalekcyjnych.
- Metody oglądowe – w pracy z dzieckiem upośledzonym umysłowo to nie tylko wizualne przedstawienie okazów, naturalnych, modeli, filmów, obrazów tablic, ale poznawanie za pomocą wszystkich zmysłów przez konkretne działanie. Bardzo ważnym role odgrywają tutaj wycieczki, na których poznamy wiele rzeczy i zjawisk w ich naturalnym środowisku.
- Metody słowne – często stosujemy je jako czynniki wstępu, wprowadzając do gier, zabaw. W pracy z dzieckiem upośledzonym umysłowo metody słowne powinny zawsze być uzupełnione metodami oglądowymi i praktycznymi.

GRY I ZABAWY W INTERNACIE.

- Zabawy twórcze- to zabawy, którym treść i przebieg nadają same dzieci, odgrywanie określonych ról. Dziecko, odtwarzając określone treści angażuje swoje siły umysłowe, emocjonalne i fizyczne.
- Zabawy konstrukcyjne- łączą się z zabawami twórczymi, po skonstruowaniu danego elementu dziecko wykorzystuje go w zabawie twórczej. Potrzebne są tutaj materiały pomocnicze. Dzieci uczą się patrzeć, postrzegać, analizować, syntetyzować, wyciągać wnioski. Usprawniają pracę, ćwiczą myślenie, kształtują wyobraźnię przestrzenną, uczą współdziałania w zespole.
- Gry i zabawy ruchowe, zręcznościowe- odpowiednio dobrane usprawniają dziecko, korygują nieprawidłowości w rozwoju psychofizycznym, kształtują spostrzegawczość, aktywność, zdyscyplinowanie, wytrwałość, umiejętność współżycia w zespole, poczucie odpowiedzialności i wiary we własne siły
- Gry i rozrywki umysłowe- są to gry dydaktyczne, zagadki, rebusy, wesołe zadania, krzyżówki, pytania quizowe i zgaduj-zgadule. Kształcą umysł dziecka, wdrają do logicznego myślenia, rozwijają uwagę, pamięć, wyrabiają umiejętność porównywania i klasyfikowania przedmiotów według cech, wyrabiają poczucie ład i porządku oraz wytrwałość, systematyczność, umiejętność życia w zespole, podporządkowanie się ustalonym przepisom.
- Gry i zabawy towarzyskie- sprzyjają rozwojowi więzi społecznych, kształtowaniu uczucia sympatii, przyjaźni, koleżeństwa, ćwiczenia doskonałych nawyków, wyrabiają spostrzegawczość i zdolność obserwacji
- Wieczornice i imprezy rozrywkowe- dziecko ma możliwość zaprezentowania się, pochwalenia się własnymi umiejętnościami, uczestniczenie w występach zespołowych uczy podporządkowania osobistych interesów potrzebom grupy, nabywanie ogłady towarzyskiej i kulturalnego zachowania się, co ma duże znaczenie rewalidacyjne, gdy ułatwia wychowankom włączenie się w życie środowiska.

ZAJĘCIA PLASTYCZNE I PRAKTYCZNO-TECHNICZNE.

Wychowanie estetyczne dzieci upośledzonych umysłowo jest jednym z zadań placówki kształcenia specjalnego, zajęcia plastyczne są jednym z głównych środków jego realizacji. Zajęcia w internacie doskonale mogą uzupełniać program szkolny, a nawet w poszerzonej formie wykorzystywać techniki plastyczne w rewalidacji.

Zajęcia plastyczne mają wszechstronny wpływ na rozwój dzieci upośledzonych, sprawiają im dużo przyjemności, wywołują radość i wiele przeżyć estetycznych, uczą posługiwania się narzędziami, materiałami, uczą percepcji i spojrzenia na otaczający je świat przez pryzmat kolorów. Prace ręczne przez zastosowanie różnych technik, wywołują w dzieciach korzystne zmiany ustrojowe, wzmacniają mięśnie, witalizują, a przede wszystkim wpływają na usprawnienie centralnego układu nerwowego.

Wybrane techniki plastyczne:

- rysowanie kredą
- rysowanie kredkami
- rysowanie węgłem
- rysowanie piórkiem
- rysowanie świecą
- rysowanie patykami

- malowanie farbami kryjącymi
- malowanie akwarelami
- kompozycje z kaszy
- kompozycje wykonane stemplem
- pisanki
- wyduszki
- wydzieranki
- wycinanki
- wycinanki ażurowe
- witraże z bibułek
- papieroplastyka - origami
- modelowanie w glinie, plastelinie, masie solnej
- formowanie masy solnej

Wybrane techniki prac rękocznych:

- lamanki papierowe
- latawce
- ozdoby choinkowe
- prace z koralami, kasztanów, chochołdzi.....
- ozdoby ze słomy (lalki, obrazki ze słomy prasowanej)

ZAJĘCIA ZWIĄZANE Z ŻYWYM SŁOWEM.

W pracy z dzieckiem upośredzonym umysłowo dużej uwagi i zabiegów poświęcamy rozwijaniu mowy. Przy każdej okazji wzbogacamy słownik dziecka, poszerzamy zasób pojęć, dbamy o poprawność i czystość wypowiedzi. Również na zajęciach w internacie mamy możliwość popracowania nad osiągnięciem przez dzieci dobrej słyszalności, czystości i wyraźności artykulacyjnej.

Formy teatralne budzą i rozwijają zdolności i zainteresowania, inicjują uczęszczanie dla wspólnej pracy, wpływają na przezwyciężenie nieśmiałości, budzą energię i zapał.

Wybrane formy pracy z żywym słowem:

- bajka i metafora – odgrywanie bajek z modyfikowaniem treści lub z wielokrotnymi zmianami ról poszczególnych bohaterów
- teatr samorodny – dzieci samorzutnie odgrywają różne role, każdy z grających jest jednocześnie aktorem i widzem, sceny wzięte z życia bez rekwizytów i przebierania się
- inscenizacje:
 - przysłów
 - bajki
 - bajek
 - fragmentów z księzek
- teatrzyk lalkowy – z wykorzystaniem „pacynek”, lalek rękawiczkowych do poruszania których służą palce dłoni lub z wykorzystaniem „kukiełek”, lalek na patykach.
- teatrzyk cieni – przesuwanie przedmiotu między źródłem światła, a ekranem.

GAZETKI, KALENDARZE KRONIKI

Prowadzenie gazetek, kalendarza czy kroniki internatu przez dzieci pod kierunkiem wychowawcy jest bardzo ciekawą formą pracy. Dzieci chętnie dokumentują wydarzenia, w których sami uczestniczą

Rodzaje gazetek:

- tematyczna
- fotogazetka
- ilustrowana

- kalendarz internatu (przybywające kartki z każdego dnia z życia internatu)

- kronika internatu (forma albumowa)

ZAJĘCIA UMUZYKALNIAJĄCE

Zajęcia umuzykalniające mają duże znaczenie w ogólnym rozwoju dziecka upośledzonego. Konieczność zapamiętywania tekstu piosenki, kolejność ruchu przy zabawie ze śpiewem i w prostym tańcu, kontakt z instrumentami ćwiczy u dziecka spostrzegawczość, uwagę, myślenie i pamięć, zajęcia ruchowe przy muzyce i śpiewie kształcą koordynację ruchową dziecka.

Zajęcia muzyczne często przełamują niechęć, coraz częściej instrumenty wykorzystywane są do prowadzenia terapii z dziećmi głębiej upośledzonymi, a także z dziećmi autystycznymi.

W prowadzeniu zajęć tematycznych w internacie zajęcia umuzykalniające pełni bardzo ważną rolę. W dużym stopniu ich atrakcyjność zależy od umiejętności muzycznych wychowawcy jak i też od bazy (instrumenty, sprzęt audio) danej placówki.

Wybrane metody to:

- zabawy rytmiczne
- zabawy taneczne
- zabawy ilustrowane ruchem przy muzyce (Improwizacje)
- gra na instrumentach
- własnoręczne tworzenie prostych instrumentów rytmicznych
- śpiewanie piosenek

